

LEERPLAN EERSTE GRAAD

Basisopties

Onderwijsvorm: B-stroom

Graad: Eerste graad

Leerjaar: Tweede leerjaar

Leerplannummer: OO-2021-005 (vervangt OO-2020-002)

Nummer inspectie: 2021/10/6//

Dit leerplan werd voorlopig goedgekeurd op 27/04/2021 door de inspectie met inspectienummer 2021/10/6// en gaat in vanaf 01/09/2021.

Leerplan gezamenlijk ingediend door GO! en OVSG

Inhoud

1. Visie	3
1.1. Basisopties en pakketten	3
1.2. Wettelijke bepalingen	3
1.3. Formulering van de doelen van de basisopties	4
1.4. Systematiek	5
2. Doelgroep	6
3. Leerplandoelstellingen en leerinhouden	7
3.1. Economie en organisatie	7
3.2. Kunst en creatie	9
3.3. Maatschappij en welzijn	11
3.4. Sport	17
3.5. STEM-technieken	19
3.6. Voeding en Horeca	21
4. Vakkenkoppeling	25
4.1. Koppeling voor OVSG	25
4.2. Koppeling voor GO!	25
4.2.1. Economie en organisatie	25
4.2.2. Kunst en creatie	25
4.2.3. Maatschappij en Welzijn	26
4.2.4. Sport	26
4.2.5. STEM-technieken	26
4.2.6. Voeding en Horeca	27
5. Minimale materiële vereisten	28
5.1. Economie en organisatie	28
5.2. Kunst en Creatie	28
5.3. Maatschappij en welzijn	29
5.4. Sport	29
5.5. STEM-technieken B	32
5.6. Voeding en horeca	33

1. Visie

Alle scholen die subsidiering/financiering van de overheid willen ontvangen, zijn verplicht een goedgekeurd leerplan te gebruiken. De inspectie van de Vlaamse gemeenschap toetst het leerplan aan de criteria in het 'Besluit van de Vlaamse Regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs (04/05/2018)' en adviseert vervolgens de Minister van Onderwijs. Na de goedkeuring verwerft een leerplan een officieel statuut.

Het leerplan is voor de basisopties in de eerste graad (B-stroom) uitgeschreven.

1.1. Basisopties en pakketten

De basisopties (*en pakketten*) voor het tweede leerjaar B:

1. Economie en organisatie
2. Kunst en creatie
3. Maatschappij en welzijn (*Haar- en schoonheidszorg; Mode; Verzorging*)
4. Sport
5. Stem-technieken (*Elektriciteit; Hout en bouw; Land- en tuinbouw; Mechanica; Printmedia; Schilderen en decoratie; Textiel; Zeevisserij en binnenvaart*)
6. Voeding en horeca (*Bakkerij-slagerij; Restaurant en keuken*)
7. Opstroomoptie

Dit leerplan bevat leerplandoelen voor alle basisopties (B-stroom) behalve voor de opstroomoptie.

1.2. Wettelijke bepalingen

Een basisoptie is "een groep leervakken die in de eerste graad een **brede observatie en oriëntatie** van de leerling mogelijk maakt"¹ in functie van de keuze van een studiedomein en een studierichting in de tweede graad. Vanuit het eerste leerjaar kan een leerling om het even welke basisoptie in het tweede leerjaar kiezen.

Met het oog op de uitwerking van de getrapte studiekeuze, moeten de basisopties inhoudelijk duidelijk onderscheiden zijn en mag de keuze van een basisoptie in de eerste graad de opstroom naar de tweede graad niet uitsluiten².

Vanuit die optiek zorgen basisopties er, aanvullend op de basisvorming, voor dat leerlingen hun interesses, motivatie of intrinsieke mogelijkheden verder kunnen verkennen en dat ze een gemotiveerde keuze kunnen maken voor een studiedomein en een studierichting in de tweede graad. Basisopties dragen op die manier bij tot een bredere observatie en oriëntatie van de leerlingen.

Vanuit onze visie op de **observerende en oriënterende eerste graad** en vanuit de wettelijke invulling van een basisoptie, adviseren we scholen om te kiezen voor **basisopties** en niet voor pakketten. De ruime observatie voor leerlingen staat centraal binnen de basisopties en daarom kiezen we vanuit GO! en OVSG ervoor om **leerplandoelstellingen te schrijven per basisoptie**.

Een school kan kiezen om voor een basisoptie één of meer pakketten organiseren. Onder pakket wordt begrepen: één of meerdere vakken waarmee de doelen van de overeenstemmende basisoptie worden

¹ Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, zoals gewijzigd, art. 3,3°

² Besluit van de Vlaamse regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs (1 juni 2018), art. 1§2.

gerealiseerd³. Voor het tweede leerjaar B kan een leerling maximaal drie basisopties, en indien van toepassing drie pakketten combineren voor in het totaal **10 lesuren**.

Een basisoptie (dit geldt niet voor een pakket) wordt gerealiseerd via maximaal drie, in functie van de basisoptie samenhangende, vakken op de lessentabel; die vakken kunnen zowel dezelfde als andere zijn dan de vakken waarmee de basisvorming wordt gerealiseerd. Een pakket is een specifieke context om de doelen van de overeenstemmende basisoptie te realiseren; vandaar dat er mag van uitgegaan worden dat het aantal vakken van een pakket sowieso beperkt zal zijn⁴.

1.3. Formulering van de doelen van de basisopties

De doelen van de basisoptie **verruimen of verdiepen** de basisvorming, maar de specifieke context van de basisoptie vormt tegelijkertijd ook een inhoudelijke begrenzing van de doelen. In die zin geven de doelen inhoudelijk richting aan scholen en schoolbesturen zonder de decretale en grondwettelijke vrijheid van individuele scholen en schoolbesturen in te perken (schoolorganisatie, didactische aanpak ...). Om de observerende en oriënterende rol van een basisoptie te kunnen waarmaken, liggen volgende uitgangspunten ten grondslag van de keuze en de formulering van de doelen van de basisopties.

*De doelen van de basisopties zijn **coherent**.*

De doelen bouwen verder op de sleutelcompetenties waaraan de eindtermen zijn opgehangen. Ze zorgen voor een bijkomende verruiming of verdieping van kennis, inzicht, vaardigheden en/of attitudes van de basisvorming. De bijkomende **verruiming** heeft betrekking op inhoudelijke aspecten die in een gelijkaardige, nieuwe of gewijzigde context aan bod komen, al dan niet aanvullend op de basisvorming. De **verdieping** heeft betrekking op complexere inhoudelijke aspecten of op een hoger cognitief beheersingsniveau. De doelen van de basisoptie hebben daarom als geheel een hoog ambitieniveau. Ambitieniveau is immers niet zonder meer gekoppeld aan een bepaald beheersingsniveau.

*De doelen van de basisopties zijn **evalueerbaar**.*

De basisoptie zelf is het kader waarin kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes zoals opgenomen in de eindtermen van de basisvorming verruimd of verdiept worden. Daarom zijn de doelen ook inhoudelijk **breed en generiek** geformuleerd en is **kennis niet opgenomen**. Dat maakt het mogelijk dat leerlingen zich via basisopties binnen een basisoptie kunnen oriënteren op diverse studierichtingen, al dan niet in de volledige breedte van een studiedomein (D-finaliteit, D/A-finaliteit, A-finaliteit), of op de domeinoverschrijdende studierichtingen met het oog op de **getrapte studiekeuze**.

Zowel de school als de leerlingengroep zijn dus bepalend voor de concretisering van de doelen (zoals complexiteit, context). Op dat niveau kan nagegaan worden of de doelen bereikt werden. Evalueerbaarheid is geen synoniem van meetbaarheid op niveau van het leerplan. Het realiseren van de doelen kan enkel vastgesteld worden in de specifieke **onderwijscontext**.

Voor de doelen van de basisoptie is de formulering van de werkwoorden in overeenstemming met die van de eindtermen van de basisvorming (herwerkte taxonomie van Bloom). Op die manier zijn ze – omwille van de keuze van de werkwoorden en in samenhang met de eindtermen – ook **evalueerbaar**.

³ Decreet moderniseringso, art. 11.

⁴ SO 64. De structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs zijn gebaseerd op de [codex secundair onderwijs](#) en [het besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002](#) betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs.

*De doelen van de basisopties zijn **haalbaar**.*

In functie van de haalbaarheid voor de scholen werd in rekening gebracht dat scholen de doelen van de basisoptie in één of meerdere contexten kunnen aanbieden. Een school die daarvoor kiest. Voor de B-stroom is een combinatie tot drie basisopties voor leerlingen mogelijk.

1.4. Systematiek

GO! en OVSG hebben ervoor gekozen om **leerplandoelstellingen** uit te schrijven bij de verschillende basisopties. De leerplandoelstellingen geven de doelstellingen voor de basisopties weer en vormen een verdere concretisering van de doelen van de basisopties.

Het leerplan wordt schematisch voorgesteld in 4 kolommen. Deze zijn van links naar rechts te lezen.

Kolom 1: Nummering van de leerplandoelstelling

De doelstellingen zijn numeriek geordend per basisoptie. Er wordt telkens gebruik gemaakt van de afkorting van de basisoptie met een nummer.

Kolom 2: Leerplandoelstelling

Deze geven de doelstellingen voor de basisoptie weer.

Indien dit uitbreiding is, dan wordt dit vermeld na de doelstelling, met *(D)*. Uitbreidingsdoelstellingen zijn bedoeld voor uitbreiding en differentiatie. Het realiseren ervan is afhankelijk van de beschikbare tijd, aangeboden contexten en van de mogelijkheden binnen de leerlingengroep

Kolom 3: Niveau

Deze kolom geeft het niveau van de herwerkte taxonomie van Bloom van de leerplandoelstellingen weer (Onthouden-Begrijpen-Toepassen-Analyseren-Evalueren-Creëren).

Kolom 4: Afbakening

Hierin wordt de link met de eindtermen basisvorming weergegeven.

2. Doelgroep

De leerplandoelstellingen binnen de verschillende basisopties bouwen verder op en sluiten aan bij de eindtermen van de basisvorming.

De basisopties hebben een observerende en oriënterende rol en maakt dus dat de leerlingen uit de B-stroom toegang hebben tot de verschillende basisopties van de B-stroom.

Binnen het tweede leerjaar B is de verandering van een of meer basisopties tijdens het schooljaar toegestaan op voorwaarde van een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad.

3. Leerplandoelstellingen en leerinhouden

3.1. Economie en organisatie

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
Thema 1: De consument			
EOb 1	De leerlingen ontleden een gezinsbudget.	Analyseren	11.3
EOb 2	<i>De leerlingen illustreren vanuit het standpunt van de consument het economisch principe. (D)</i>	Begrijpen	11.1
EOb 3	<i>De leerlingen illustreren actuele trends met betrekking tot aankoopgedrag en aankoopkanalen. (D)</i>	Begrijpen	11.1 & 11.2
EOb 4	<i>De leerlingen beoordelen het gebruik van courante betaalmiddelen in functie van aangereikte criteria: veiligheid, kost, toegankelijkheid, gebruiksgemak. (D)</i>	Evaluëren	11.2
EOb 5	De leerlingen berekenen het nettoloon aan de hand van een aangereikt eenvoudig loonschema.	Toepassen	11.3
Thema 2: Ondernemingen en organisaties			
EOb 6	De leerlingen analyseren de bedrijfskolom en de bijbehorende logistieke keten van meerdere producten.	Analyseren	11.5
EOb 7	De leerlingen onderzoeken in het kader van hun onderwijsloopbaan praktijkgericht de mogelijkheden van het beroep van magazijnmedewerker/magazijnier.	Analyseren	11.5 & 15.4
EOb 8	De leerlingen onderzoeken in het kader van hun onderwijsloopbaan praktijkgericht de mogelijkheden van het beroep van administratief medewerker.	Analyseren	11.5 & 15.4
EOb 9	De leerlingen onderzoeken in het kader van hun onderwijsloopbaan praktijkgericht de mogelijkheden van het beroep van onthaalmedewerker.	Analyseren	11.5 & 15.4

EOb 10	De leerlingen onderzoeken in het kader van hun onderwijsloopbaan praktijkgericht de mogelijkheden van het beroep van winkelierverkoop.	Analyseren	11.5 & 15.4
Thema 3: Ondernemerschap			
EOb 11	De leerlingen plannen een eigen economisch project.	Creëren	11.5 & 15.1 & 15.2
EOb 12	De leerlingen voeren een eigen economisch project uit.	Toepassen	11.5 & 15.3
EOb 13	De leerlingen voeren de administratie van het eigen economisch project uit.	Toepassen	11.5
EOb 14	De leerlingen passen communicatieve vaardigheden toe in functie van het eigen economisch project.	Toepassen	11.5
Thema 4: ICT			
EOb 15	De leerlingen passen ICT-vaardigheden functioneel toe.	Toepassen	4.1 & 4.2

3.2. Kunst en creatie

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
WAARNEMEN (zintuigelijk waarnemen - ervaren en beleven - memoriseren en herkennen)			
KCb 1	De leerlingen beschrijven wat zij waarnemen in diverse artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media.	Begrijpen	2.6, 2.7 16.1, 16.2, 16.3, 16.4, 16.5, 16.6
KCb 2	De leerlingen onderscheiden verschillende kunstenaars en artistiek-creatieve producten.	Begrijpen	2.6, 2.7 16.1, 16.2, 16.3, 16.4, 16.5, 16.6
VERBEELDEN (verzinnen - uitdrukken - maken)			
KCb 3	De leerlingen ontwerpen, binnen een afgebakende opdracht, een eigen aanpak om een artistiek-creatief proces uit te werken.	Creëren	15.1, 15.2, 15.3, 15.4 16.7, 16.8
KCb 4	De leerlingen drukken zich creatief uit met gebruik van artistieke bouwstenen, technieken en materialen.	Creëren	16.7, 16.8
KCb 5	De leerlingen handelen veilig, ordelijk en hygiënisch.	Toepassen	1.3, 1.14
KCb 6	De leerlingen presenteren hun artistieke of creatieve activiteiten.	Toepassen	2.6, 2.7 13.18 16.9
KCb 7	De leerlingen geven mee vorm aan het gezamenlijk realiseren van artistieke of creatieve activiteiten.	Toepassen	5.1, 5.2, 5.4, 5.5 7.2, 7.3, 7.5, 7.8 16.7, 16.8, 16.9
KCb 8	De leerlingen verwoorden hun artistiek-creatief proces en hun artistiek-creatieve keuzes.	Begrijpen	2.6, 2.7 13.18 16.10

CONCEPTUALISEREN (benoemen en bespreken - duiden en waarderen)			
KCb 9	De leerlingen benoemen mogelijkheden van artistieke bouwstenen, technieken en materialen.	Begrijpen	2.6, 2.7 13.18
ANALYSEREN (ontleden en onderzoeken - aftoetsen en verklaren)			
KCb 10	De leerlingen reflecteren over hun eigen culturele en artistieke interesses en voorkeuren.	Evalueren	13.9, 13.10, 13.11, 13.12, 13.13 16.1, 16.2, 16.3, 16.4, 16.5, 16.6
DE LEERLINGEN ONTWIKKELEN HUN ZIN VOOR CREATIVITEIT [attitudinaal]			
KCb 11	De leerling vertrouwt op de eigen expressiemogelijkheden*.		
KCb 12	De leerling wil zijn creatieve resultaten tonen*.		

3.3. Maatschappij en welzijn

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
De leerlingen onderscheiden aspecten in contexten waarin maatschappij en welzijn een belangrijke rol spelen zoals haar- en schoonheidszorg, mode en verzorging.			
MWb 1	De leerlingen illustreren aspecten die in haarzorg aan bod komen.	Begrijpen	
MWb 2	De leerlingen illustreren aspecten die in schoonheidszorg aan bod komen.	Begrijpen	
MWb 3	De leerlingen illustreren aspecten die in zorg voor welzijn aan bod komen.	Begrijpen	1.15, 5.1
MWb 4	De leerlingen illustreren aspecten die in mode aan bod komen.	Begrijpen	16.4
MWb 5	De leerlingen illustreren aspecten die in zorg voor woon- en leefklimaat aan bod komen.	Begrijpen	16.4
MWb 6	B3F6 De leerlingen illustreren van aspecten die in zorg voor voeding aan bod komen.	Begrijpen	
De leerlingen begrijpen vanuit hun eigen levensstijl aspecten van gezondheid en lifestyle (verzorging, mode, lichaamsverzorging).			
MWb 7	<i>De leerlingen illustreren factoren die het gezondheidsgedrag beïnvloeden (D).</i>	Begrijpen	1.1, 1.2, 1.6, 1.7
MWb 8	De leerlingen verwoorden de essentie van actuele adviezen rond gezondheidsgedrag en gezond leven.	Begrijpen	1.1, 2.3, 2.4
MWb 9	De leerlingen vergelijken het eigen gezondheidsgedrag met actuele adviezen rond gezondheidsgedrag en gezond leven.	Evalueren	1.1, 1.6, 1.7, 2.3
MWb 10	<i>De leerlingen passen gezondheidsvaardigheden uit een afgebakende context toe in een situatie die aansluit op de leefwereld van de leerlingen (D).</i>	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na	1.2, 5.1

		instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	
MWb 11	De leerlingen illustreren hoe aspecten van je identiteit tot uiting kunnen komen in je levensstijl.	Begrijpen	7.1
MWb 12	<i>De leerlingen illustreren factoren die lifestyle beïnvloeden (D).</i>	Begrijpen	11.1
MWb 13	De leerlingen integreren diverse aspecten van lifestyle uit een afgebakende context in een situatie die aansluit op de leefwereld van de leerlingen.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	
De leerlingen observeren mensen en hun gedrag door gebruik te maken van alle zintuigen.			
MWb 14	<i>De leerlingen leggen het verschil uit tussen 'waarnemen' en 'observeren' (D).</i>	Begrijpen	6.20
MWb 15	<i>De leerlingen illustreren factoren die de waarneming beïnvloeden (D).</i>	Begrijpen	

MWb 16	De leerlingen observeren bepaalde aspecten van lifestyle in situaties die aansluiten op de leefwereld van de leerlingen.	Toepassen	
MWb 17	De leerlingen observeren het gedrag van mensen in situaties die aansluiten op de leefwereld van de leerlingen.	Toepassen	
De leerlingen illustreren actuele verschijnselen die de mens en het samenleven beïnvloeden.			
MWb 18	De leerlingen verklaren het belang dat jongeren 'leren samenleven'.	Begrijpen	7.2, 7.3, 7.5, 7.6, 7.9, 13.17
MWb 19	De leerlingen illustreren actuele verschijnselen die de mens beïnvloeden in situaties die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen.	Begrijpen	4.5, 4.7, 7.4, 7.6, 7.7, 7.9
MWb 20	De leerlingen illustreren actuele verschijnselen die het samenleven beïnvloeden in situaties die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen.	Begrijpen	4.5, 4.7, 7.4, 7.6, 7.7, 7.9
De leerlingen passen materialen en technieken toe mbt gezondheid en/of lifestyle.			
MWb 21	De leerlingen voeren de instructies uit in functie van methodisch handelen.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar	13.6, 15.3

		nog niet consequent	
MWb 22	De leerlingen voeren de instructies uit in functie van hygiënisch, veilig, ergonomisch, milieubewust en economisch handelen.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	1.2, 1.3; 1.14, 6.22, 7.11, 11.1
MWb 23	De leerlingen gebruiken basisbegrippen inzake basistechnieken en -materialen.	Toepassen	13.8
MWb 24	De leerlingen passen diverse basisvaardigheden en -technieken toe in eenvoudige, afgebakende opdrachten mbt gezondheid en/of lifestyle.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	6.1, 6.10, 6.27, 16.7

MWb 25	De leerlingen gebruiken diverse basismaterialen in eenvoudige, afgebakende opdrachten mbt gezondheid en/of lifestyle.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	16.7
MWb 26	De leerlingen integreren hun creativiteit in de uitwerking van een opdracht.	Toepassen Psychomotorische dimensie: een vaardigheid uitvoeren na instructie of uit het geheugen: de meest essentiële elementen van de beweging / handeling zijn aanwezig, maar nog niet consequent	2.6, 16.7
MWb 27	De leerlingen reflecteren over het resultaat van een opdracht en hun handelen.	Evalueren	13.1, 13.2, 13.14, 13.15, 16.10

De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe.			
MWb 28	De leerlingen passen sociale vaardigheden toe in de eigen leefwereld.	Toepassen	5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 13.17
MWb 29	<i>De leerlingen leggen het verband uit tussen verbale en non-verbale communicatie (D).</i>	Begrijpen	
MWb 30	De leerlingen passen mondelinge communicatieve vaardigheden toe in de eigen leefwereld.	Toepassen	1.16, 1.17, 2.5, 2.7, 7.2, 7.3
MWb 31	De leerlingen verwoorden hun mening op een respectvolle manier.	Toepassen	1.16, 7.7

3.4.Sport

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
Een gezonde geest in een gezond lichaam.			
SPb 1.1	De leerlingen illustreren het effect van sportspecifieke parameters op gezondheid.	Begrijpen	ET 1.1
SPb 1.2	De leerlingen demonstreren hoe ze preventief omgaan met risico's van beweging op gezondheid.	Toepassen	ET 1.2 ET 1.3 ET 1.9
SPb 1.3	De leerlingen beschrijven de wederzijdse positieve en negatieve beïnvloeding van gezondheid binnen een maatschappelijke context.	Begrijpen	ET 7.14
Veiligheid en sport in leef- en leeromgeving			
SPb 2.1	De leerlingen hanteren digitale hulpmiddelen in functie van bewegingsuitvoering.	Toepassen	ET 13.6 ET 13.12
SPb 2.2	De leerlingen beschrijven, a.d.h.v. aangereikte criteria en vanuit eigen waarnemingen, hoe preventief om te gaan met risico's van beweging.	Begrijpen	ET 1.1 ET 1.2 ET 1.3 ET 1.9
SPb 2.3	De leerlingen hanteren, bij het uitoefenen van fysieke opdrachten, de procedures rond veiligheid en gezondheid.	Toepassen	ET 1.1 ET 1.2 ET 1.3 ET 1.9
SPb 2.4	De leerlingen geven voorbeelden van de wederzijdse positieve en negatieve beïnvloeding van wetenschap, beweging en sport.	Begrijpen	ET 7.14
Verbreden en verdiepen van motorische vaardigheden			

SPb 3.1	De leerlingen passen gekende technische en/of tactische vaardigheden toe in gekende en nieuwe spelvormen en sporten.	Toepassen	ET 1.9 ET 1.10
SPb 3.2	De leerlingen beschrijven de wisselwerking tussen spelvormen, recreatieve sport en competitiesport.	Begrijpen	ET 1.9 ET 1.10
SPb 3.3	De leerlingen trainen hun technische en/of tactische vaardigheden in functie van het opnemen van een gekende rol.	Toepassen	ET 1.9 ET 1.10 ET 1.11 ET 1.12
Communicatie in beweging en sport			
SPb 4.1	De leerlingen demonstreren geschikte sociale vaardigheden in functie van het opnemen van een gekende rol.	Toepassen	ET 2.10 ET 5.1 ET 5.2 ET 5.3 ET 5.4 ET 5.5
SPb 4.2	De leerlingen beschrijven de wisselwerking van interactie binnen spelvormen, recreatieve en competitiesport.	Begrijpen	ET 2.7 ET 2.9

3.5.STEM-technieken

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
Vragen stellen en problemen definiëren			
STb 1.1	Leerlingen stellen vragen die het aangereikt probleem afbakenen en verduidelijken.	Begrijpen	6.23, 6.30
Modellen ontwikkelen en gebruiken			
STb 2.1	Leerlingen ontwikkelen een model om een technisch ontwerp te beschrijven, met behulp van ICT.	Toepassen	4.1, 6.23, 6.24, 6.29
STb 2.2	Leerlingen gebruiken modellen om een technisch systeem te realiseren.	Toepassen	6.23, 6.25, 6.29
Onderzoek plannen en uitvoeren			
STb 3.1	Leerlingen onderzoeken de werking van een technisch systeem.	Analyseren	6.21, 6.27, 6.30, 13.11
STb 3.2	Leerlingen onderzoeken de eigenschappen van materialen en grondstoffen.	Analyseren	6.20, 6.21, 6.27, 6.30, 13.11
STb 3.3	De leerlingen onderzoeken het aangereikt model.	Analyseren	6.21, 6.26, 6.27, 6.30, 13.11
Data voorspellen, analyseren en interpreteren			
STb 4.1	Leerlingen gebruiken data om het juiste materiaal en gereedschappen te selecteren.	Toepassen	6.28, 6.31

Wiskundig redeneren en algoritmisch denken			
STb 5.1	Leerlingen volgen bij het oplossen van een probleem een algoritme.	Toepassen	6.25, 6.26, 6.28, 6.29, 6.30
STb 5.2	Leerlingen stellen een stappenplan op om een technisch systeem te realiseren.	Toepassen	6.23, 6.25, 6.28, 6.29
Verklaringen opbouwen en oplossingen ontwerpen			
STb 6.1	Leerlingen realiseren een ontwerp door materialen te verwerken met de juiste gereedschappen.	Toepassen	1.14, 6.23, 6.25, 6.30, 6.31
STb 6.2	Leerlingen voeren hun handelingen veilig uit.	Toepassen	1.14, 6.22, 6.23, 6.25, 6.30, 6.31
STb 6.3	Leerlingen passen het technisch proces toe om een probleem of behoefte op te lossen.	Toepassen	6.23, 6.25, 6.30, 6.31
Argumenteren op basis van data			
STb 7.1	Leerlingen geven feedback op een procedure of verklaring aan de hand van waarnemingen.	Evalueren	6.30, 6.31
STb 7.2	Leerlingen lichten de keuze van materialen en gereedschappen toe.	Begrijpen	6.31
Informatie verzamelen, evalueren en communiceren			
STb 8.1	Leerlingen beoordelen een product of handeling aan de hand van criteria.	Evalueren	6.33
STb 8.2	Leerlingen communiceren mondeling of schriftelijk wetenschappelijke en technische informatie.	Toepassen	4.1, 6.33
STb 8.3	Leerlingen illustreren aspecten van beroepen binnen verschillende contexten.	Begrijpen	6.32, 6.33

3.6. Voeding en Horeca

LEERPLANDOELSTELLINGEN		NIVEAU	ET BV
De leerlingen onderscheiden in de ruime context van voeding en horeca de eigenschappen van vaak gebruik materieel, hulpmiddelen en grondstoffen.			
VHb 1.1	De leerlingen leiden door middel van praktische toepassingen af waarvoor materieel gebruikt wordt.	Begrijpen	6.20, 6.23
VHb 1.2	De leerlingen leiden door middel van praktische toepassingen af waarvoor hulpmiddelen gebruikt worden.	Begrijpen	6.20, 6.23
VHb 1.3	De leerlingen leiden door middel van praktische toepassingen af welke eigenschappen grondstoffen hebben.	Begrijpen	6.20, 6.23
VHb 1.4	<i>De leerlingen leggen een documentatiemap aan met betrekking tot materieel, hulpmiddelen en grondstoffen die aansluiten bij de context waarvoor ze de meeste interesse hebben (D).</i>	Toepassen	13.3, 13.6, 13.7, 15.3
De leerlingen passen basistechnieken toe uit contexten waarin voeding en horeca een belangrijke rol spelen.			
VHb 2.1	De leerlingen voeren instructies uit in functie van methodisch handelen.	Toepassen	6.23, 13.6, 15.3
VHb 2.2	De leerlingen gebruiken basisbegrippen inzake basistechnieken, materieel, hulpmiddelen en grondstoffen.	Toepassen	13.18
VHb 2.3	De leerlingen gebruiken materieel volgens instructies tijdens een eenvoudige opdracht.	Toepassen	6.22, 6.23
VHb 2.4	De leerlingen hanteren hulpmiddelen volgens instructies tijdens een eenvoudige opdracht.	Toepassen	6.22, 6.23, 6.27
VHb 2.5	De leerlingen verwerken grondstoffen volgens instructies tijdens een eenvoudige opdracht.	Toepassen	6.22, 6.23, 6.27, 16.7

VHb 2.6	De leerlingen voeren basistechnieken volgens instructies uit tijdens een eenvoudige opdracht.	Toepassen	6.10, 6.12, 6.22, 6.23, 6.27, 16.7
VHb 2.7	De leerlingen voeren de instructies uit in functie van hygiënisch, veilig, ergonomisch, milieubewust handelen en economisch handelen binnen de schoolse context.	Toepassen	1.2, 1.3, 1.14, 6.22, 7.11
VHb 2.8	De leerlingen passen aangereikte presentatietechnieken toe bij het creatief uitwerken van een opdracht.	Toepassen	2.6, 15.3, 15.4, 16.7
VHb 2.9	De leerlingen reflecteren over hun handelingen en het resultaat bij een opdracht.	Evalueren	13.1, 13.2, 13.14, 13.15, 16.10
De leerlingen illustreren vanuit hun eigen levensstijl het belang van de ontwikkeling van een gezonde en veilige levensstijl en van evenwichtige voeding.			
VHb 3.1	De leerlingen geven voorbeelden van factoren die het gezondheidsgedrag beïnvloeden.	Begrijpen	1.1, 1.2, 1.6, 1.7
VHb 3.2	De leerlingen bespreken informatie op etiketten van voorverpakte voedingsmiddelen en grondstoffen.	Begrijpen	2.4
VHb 3.3	<i>De leerlingen lichten aspecten van actuele adviezen rond gezondheidsgedragen gezond leven toe (D).</i>	Begrijpen	1.1, 2.3, 2.4
VHb 3.4	<i>De leerlingen vergelijken het eigen gezondheidsgedrag met actuele adviezen rond gezondheidsgedrag en gezond leven (D).</i>	Begrijpen	1.2, 1.6, 2.4
VHb 3.5	De leerlingen passen gezondheidsvaardigheden toe binnen de schoolse context.	Toepassen	1.2, 4.7, 5.1

VHb 3.6	<i>De leerlingen stellen voor het eigen gezondheidsgedrag een actieplan op om hun gezondheid te bevorderen, rekening houdend met actuele adviezen (D).</i>	Creëren	1.1, 1.2, 2.3, 2.4, 15.3
De leerlingen passen sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden toe			
VHb 4.1	<i>De leerlingen leggen het verband tussen verbale en non-verbale communicatie uit (D).</i>	Begrijpen	
VHb 4.2	De leerlingen passen mondelinge communicatieve vaardigheden toe.	Toepassen	1.16, 2.5, 2.7, 2.9, 7.2, 7.3
VHb 4.3	De leerlingen passen sociale vaardigheden toe.	Toepassen	5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 7.2, 7.3, 7.5, 13.17
VHb 4.4	De leerlingen passen etiketteregels en principes van klantvriendelijkheid toe in eenvoudige (gesimuleerde) situaties.	Toepassen	5.4, 7.2, 7.5
VHb 4.5	De leerlingen verwoorden hun mening op een respectvolle manier.	Toepassen	1.16, 2.5, 2.9, 5.2, 7.2, 7.32, 7.7
VHb 4.6	<i>De leerlingen voeren een (gesimuleerd) verkoopgesprek uit in een context naar keuze (D).</i>	Toepassen	2.4, 2.5, 2.7, 2.9, 5.2, 5.4, 7.2, 7.3

Onderscheiden aspecten in contexten waarin voeding en horeca een belangrijke rol spelen			
VHb 5.1	de leerlingen bespreken ondernemingen/bedrijven waarin voeding een belangrijke rol spelen.	Begrijpen	2.4
VHb 5.2	de leerlingen bespreken beroepen in contexten waarin voeding en horeca een belangrijke rol spelen.	Begrijpen	2.4
VHb 5.3	De leerlingen onderscheiden activiteiten die binnen voeding en horeca een rol spelen.	Begrijpen	2.4
VHb 5.4	<i>De leerlingen illustreren een verwerkingsproces van een product binnen een zelfgekozen context (D).</i>	Toepassen	2.4, 2.6, 15.3

4. Vakkenkoppeling

Een basisoptie (dit geldt niet voor een pakket) wordt gerealiseerd via maximaal drie, in functie van de basisoptie samenhangende, vakken op de lessentabel; die vakken kunnen zowel dezelfde als andere zijn dan de vakken waarmee de basisvorming wordt gerealiseerd. Een pakket is een specifieke context om de doelen van de overeenstemmende basisoptie te realiseren; vandaar dat er mag van uitgegaan worden dat het aantal vakken van een pakket sowieso beperkt zal zijn⁵.

4.1. Koppeling voor OVSG

Voor OVSG zijn het de lokale schoolbesturen, schoolteams en leerkrachten die verbinding maken tussen de eindtermen en de vakken of vakkenclusters. Ze maken lokaal in functie van hun pedagogisch project keuzes over de pedagogisch-didactische aanpak en de vertaling daarvan naar hun schoolorganisatie en administratieve vakbenamingen (vakken/vakkenclusters).

4.2. Koppeling voor GO!

Voor het GO! ligt deze beslissing bij de Raad via de goedkeuring van de vakkenkoppeling zoals deze in dit leerplan werd opgenomen.

Deze vakkenkoppeling houdt een koppeling van de administratieve vakbenamingen aan de basisopties in.

De doelen worden aan administratieve vakbenamingen gekoppeld. Administratieve vakbenamingen werden gekozen op basis van de doelen, rekening houdend met het stelsel van vereiste en voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen. Scholen stellen – nog steeds – op basis van administratieve vakbenamingen leraren aan.

4.2.1. Economie en organisatie

B-stroom
AV Economie
AV Socio-economische initiatie
TV/PV Handel

4.2.2. Kunst en creatie

B-stroom
AV Artistieke opvoeding
AV Muzikale opvoeding
AV Plastische opvoeding
KV/PV Beeldende vorming
KV/PV Kunstinitiatie

⁵ SO 64. De structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs zijn gebaseerd op de [codex secundair onderwijs](#) en [het besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002](#) betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs.

TV/PV Plastische en decoratieve technieken
--

4.2.3. Maatschappij en Welzijn

B-stroom

AV Maatschappelijke vorming

TV/PV Voeding

TV/PV Gezinstechnieken

TV/PV Haartooi

TV/PV Huishoudkunde

TV/PV Mode

TV/PV Verzorging

TV /PV Verzorgingstechnieken

4.2.4. Sport

B-stroom

AV LO

AV Natuurwetenschappen

AV Sport

4.2.5. STEM-technieken

B-stroom

AV Aardrijkskunde

AV Biologie

AV Chemie

AV Fysica

AV Natuurwetenschappen

TV Techniek

TV/PV Agrarische technieken

TV/PV Bouw

TV/PV Elektriciteit

TV/PV Elektromechanica
TV/PV Grafische technieken
TV/PV Hout
TV/PV Mechanica
TV/PV Nautische technieken
TV/PV Nijverheidstechnieken
TV/PV Rijn- en binnenvaart
TV/PV Schilderen en decoratie
TV/PV Scheepswerktuigkunde
TV/PV Textiel
TV Zeemanschap

4.2.6. Voeding en Horeca

B-stroom
TV/PV Bakkerij
TV/PV Hotel
TV/PV Slagerij
TV/PV Voeding

5. Minimale materiële vereisten⁶

5.1. Economie en organisatie

- Gemakkelijk verplaatsbaar meubilair
- Lokaal dat voldoende verduisterd kan worden om een kwaliteitsvolle projectie toe te laten
- Toegang tot mobiele apparaten met internetverbinding
- Toegang tot tekstverwerking, rekenblad, presentatiesoftware met de mogelijkheid om met elkaar te delen & communiceren
- Toegang tot audiovisuele projectie
- Toegang tot hoofdtelefoons
- Opbergrek
- Verpakte materialen zoals kartonnen dozen, lege flessen, brik-verpakkingen
- Klasseermateriaal zoals mappen, steekkaarten
- Toegang tot een kopieermachine
- Kassa
- Presentatiemateriaal zoals etalagekast, blokken, stoffen, inpakpapier, schaar, lint

5.2. Kunst en Creatie

- Gemakkelijk verplaatsbaar meubilair
- Lokaal dat voldoende verduisterd kan worden om een kwaliteitsvolle projectie toe te laten

Binnen dit leerplan kan de basisoptie Kunst en creatie ingevuld worden vanuit de verschillende artistieke disciplines (beeldende kunsten, audiovisuele kunsten, dans, muziek, drama).

Voor alle disciplines geldt:

- Toegang tot mobiele apparaten met internetverbinding
- Toegang tot audiovisuele projectie
- Toegang tot hoofdtelefoons

Specifiek voor Beeldende en audiovisuele kunsten geldt:

- Stromend water met wasbak(ken)
- Werktafels en/of individuele tekentafels
- Stoelen of krukken
- Afvalbakken

⁶ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- De uitrusting en inrichting van lokalen;
- De aankoop en het gebruik van toestellen, materialen en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- Duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- Alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- De collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- De persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

Specifiek voor Dans geldt:

- Aangepaste vloer (niet rechtstreeks op beton) met minimumoppervlakte van 100 m²
- Kleedruimtes met douche
- Spiegelwand

Specifiek voor Muziek geldt:

- Aangepast instrumentarium
- Minstens één piano van goede kwaliteit

Specifiek voor Drama geldt:

- Een voor woordkunst en drama bruikbare vloer met bekleding (al dan niet kan de bekleding bestaan uit verplaatsbare matten)

5.3. Maatschappij en welzijn

De infrastructuur, de materiële en de didactische uitrusting moet voldoen aan de reglementaire eisen op vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu.

- Een multifunctionele ruimte (met bij voorkeur makkelijk verplaatsbaar meubilair)
- Toegang tot mobiele apparaten met internetaansluiting, toegang tot audiovisuele projectie.

Afhankelijk van de keuze / concretisering van de doelen door de school:

- Een multifunctionele ruimte met een zone om handen te wassen, toegang tot warm en koud stromend water, voldoende opbergruimte.
- Huishoudelijke producten die gebruikt worden voor opdrachten mbt (gezondheids)vaardigheden toepassen.
- Huishoudelijke producten die gebruikt worden voor opdrachten mbt het toepassen van materialen en technieken mbt gezondheid en / of lifestyle.
- Huishoudelijke toestellen die gebruikt worden voor opdrachten mbt (gezondheids)vaardigheden toepassen.
- Huishoudelijke toestellen die gebruikt worden voor opdrachten mbt het toepassen van materialen en technieken mbt gezondheid en / of lifestyle.
- Toegang tot een didactische keuken (met vb kookplaten, spoelbakken, microgolf, koelkast en diepvriezer,...) en voldoende keukengerei.
- Toegang tot een ruimte met wasmachine, droogkast, droogrek, strijklanken strijkijzer.
- Onderhoudsmateriaal
- Naaigerief en /of naaimachines

Indien de school (in functie van haar schoolprofiel en vervolgoopleidingen) beschikt over infrastructuur, materiële en didactische uitrusting die meer aanleunt bij een professionele context, is het uiteraard toegelaten om dit in te zetten en functioneel te gebruiken bij het verkennen, ontdekken en experimenteren met de doelen binnen deze basisoptie maatschappij en welzijn B-stroom.

5.4. Sport

De basisuitrusting voor deze basisoptie bestaat uit een overdekte goed onderhouden binnenruimte met een aangepaste bevloering, voldoende groot en hoog met de nodige aandacht voor verluchting, verwarming en hygiëne. In de binnenruimte wordt er voldoende plaats voorzien om toestellen weg te bergen. Naast de binnenruimte zijn er ook buitenterreinen, aangepast aan de grootte van de leerlingengroep.

Er worden voldoende grote, afzonderlijke kleedruimtes voor jongens en meisjes met de mogelijkheid om zich te verfrissen.

Tijdens de lessen is er de mogelijkheid om te werken met (mobiele) apparaten voor kwaliteitsvolle weergave van audiovisueel materiaal. Er is steeds vlot toegang tot een EHBO-koffer. Er is ook toegang tot mobiele apparaten.

Per klassengroep zijn de minimale afmetingen van een vrije ruimte: 20 meter lengte, 10 meter breedte en 3,5 meter hoogte.

Didactische uitrusting:

Vast materiaal:

- Klauter- en klimmateriaal;
- Gymnastisch vast materiaal (zoals rekstokken, balken, trapezoïde ...);
- Doelen (binnen en/of buiten) geschikt voor interactieve sporten (zoals basketbaldoelen, volleybalnetten ...)
- Ondersteunende materialen geschikt voor individuele sporten, terugslagsporten en dansante sporten (zoals ter ondersteuning van verspringen, hoogspringen, speerwerpen, ...)
- ...

Los materiaal:

- 1 plint per 8 leerlingen;
- 1 bok per 8 leerlingen;
- 1 springplank per 8 leerlingen;
- 2 valmatten (landingsmatten);
- 1 lange mat;
- 1 kleine antislipmat per 2 leerlingen;
- 1 Zweedse bank per 6 leerlingen;
- opbergmateriaal (ballenwagen ...);
- ...

Klein materiaal

- verschillende soorten ballen voor de verschillende balsporten (1 bal per 2 leerlingen.);
- foamballen;
- medecinballen;
- tennisballen;
- badmintonracket + shuttle (1 per leerling) of tennismateriaal;
- toversnoeren (elastische springlijn);
- springtouwen (1 per leerling);
- verkeerskegels en/of markeringsschaaltjes (1 per 4 leerlingen);
- partijvestjes (15);
- ...

Ander materiaal:

- up-to-date geluidsinstallatie;
- Digitale devices;
- EHBO-koffer;
- meetlint;
- chrono;
- ...

5.5.STEM-technieken B⁷

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur, materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen, die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. De school wordt daarbij geadviseerd om de grootte van de klasgroep af te stemmen op de beschikbare ruimte en infrastructuur.

Een multifunctionele ruimte

- voldoende ruim om de praktische vaardigheden in te oefenen en om actief en constructief leren mogelijk te maken;
- met naargelang de aangeboden context o.a. werkzones, lestafels, voldoende opberg- en stapelruimte, nutsvoorzieningen;
- met in de nabijheid wasgelegenheid en gescheiden omkleedruimte (M/V/X);
- met een eigen werkplek (werkbank) voor elke leerling;
- met voldoende (mobiele) computers:
 - elk met voldoende snelle internetverbinding
 - elk voorzien van de nodige kwaliteitsvolle software: tekstverwerker, rekenblad, presentatiesoftware, simulatie- en tekenpakket, ...
 - de mogelijkheid om vanaf elke computer teksten/schema's/tekeningen/... af te drukken
- voorzien van een kwaliteitsvol digitaal projecteersysteem (inclusief kwaliteitsvolle audio): beamer, touch TV, Smartboard, ...
- met de nodige didactische middelen, meetinstrumenten, tekeninstrumenten, opstellingen en hulpmiddelen relevant voor de context en/of het project;
- met de nodige gereedschappen en machines met bijhorende PBM en CBM, relevant voor de context en/of het project;
- met de nodige, voldoende materialen relevant voor de context en/of het project.

⁷ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- De uitrusting en inrichting van lokalen;
- De aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- Duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- Alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- De collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- De persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

5.6. Voeding en horeca

De infrastructuur, de materiële en de didactische uitrusting moet voldoen aan de reglementaire eisen op vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Daarnaast is er toegang voorzien tot mobiele apparaten met internetaansluiting en is er ook toegang voorzien voor audiovisuele projectie.

Afhankelijk van de keuze / concretisering van de doelen door de school:

- Een multifunctionele ruimte met een zone om handen te wassen, toegang tot warm en koud stromend water, voldoende opbergruimte.
- Huishoudelijk materieel dat gebruikt wordt voor opdrachten mbt het toepassen van basisvaardigheden.
- Huishoudelijke hulpmiddelen die gebruikt worden voor opdrachten mbt het toepassen van basisvaardigheden.
- Toegang tot een huishoudelijke, didactische keuken (met bv. kookplaten, spoelbakken, microgolf, oven, koelkast en diepvriezer, ...).
- Toegang tot een geschikte ruimte voor het nuttigen van bereide gerechten met voldoende glazen, bestekken, servies.
- Onderhoudsmateriaal en producten.

Indien de school (in functie van haar schoolprofiel en vervolgopleidingen) beschikt over infrastructuur, materiële en didactische uitrusting die meer aanleunt bij een professionele context, is het uiteraard toegelaten om dit in te zetten en functioneel te gebruiken bij het verkennen, ontdekken en experimenteren met de doelen binnen deze basisoptie Voeding en Horeca B-stroom.